

**Sør-Aurdal
kommune**

Budsjett og økonomiplan 2010 - 2013

Vedtatt av kommunestyret 17.12.2009, sak 068/09

INNHALDSFORTEGNELSE:

RÅDMANNENS INNLEDNING.....	5
ØKONOMISKE RAMMER	5
DRIFTSFORUTSETNINGER	5
INNTEKTSFORUTSETNINGER.....	6
INVESTERINGSPROSJEKTER	6
HOVEDOVERSIKT DRIFT	8
BEFOLKNINGSUTVIKLING	9
HISTORIKK	9
PROGNOSE FOR BEFOLKNINGSUTVIKLINGEN I PLANPERIODEN	9
ØKONOMISKE FORUTSETNINGER	10
NASJONALBUDSJETTET	10
DET ØKONOMISKE OPPLEGGET FOR KOMMUNENE	10
UTGIFTSUTJEVNINGEN – FORVENTET UTGIFTSBEHOV.....	10
SKATT.....	11
INNTEKTS- OG FORMUESSKATT	11
EIENDOMSSKATT	11
RAMMETILSKUDD	12
UTGIFTSUTJEVNING	12
INNTEKTSUTJEVNING	12
INNBYGGERTILSKUDD.....	12
SKJØNNSMIDLER.....	13
SMÅKOMMUNETILSKUDD / DISTRIKTSTILSKUDD SØR-NORGE.....	13
FINANS	13
RENTEKOMPENSASJON.....	13
RENTEINNTEKTER OG RENTEUTGIFTER, AVDRAG PÅ LÅN	13
UTGIFTSFORUTSETNINGER.....	14
DRIFT OG INVESTERING.....	14
LØNNS- OG PRISFORUTSETNINGER	14
GENERELT OM DEN ØKONOMISKE UTVIKLINGEN, HOVEDTALL.....	15
LANGSIKTIG GJELD.....	15
FOND	15
NETTO DRIFTSRESULTAT.....	15
OVERORDNEDE MÅLSETTINGER.....	16
KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL.....	16
<i>Visjon</i>	16
<i>Hovedmålsetting</i>	16
ADMINISTRASJONSPLAN.....	17
<i>Krav til ledere</i>	17
DRIFTSOMRÅDENE	18
ÅRSVERKSRAMME	18
POLITISKE ANSVARSOMRÅDER.....	19
ADM. FELLEFSKUNNSJONER / TILSKUDDSSOMRÅDER.....	19
PLAN / NÆRING / UTBYGGING.....	20
SKOLENE	21
BARNEHAGENE.....	22
SØR-AURDAL FOLKEBIBLIOTEK	22

HJEMMETJENESTER	23
SØR-AURDALSHEIMEN.....	24
MILJØARBEIDERTJENESTEN	25
HELSE OG FAMILIE	26
DRIFT OG VEDLIKEHOLD	27
INVESTERINGSPROGRAM	28
SAMLET OVERSIKT INVESTERINGSPROSJEKTER	28
KOMMENTARER.....	28
FINANSIERING AV INVESTERINGER.....	30

Rådmannens innledning

Økonomiske rammer

Parallelt med at kommunen over flere år er tilført nye oppgaver, har vi økt kvaliteten i tjenestetilbudet vårt. Dette har ført til en sterkere vekst i lønns- og personalkostnadene våre enn utviklingen i de frie inntektene har gitt rom for. Store investeringsprosjekter er også gjennomført, noe som har gitt kommunen en høy lånegjeld og svake netto driftsresultat.

Et særdeles svakt driftsresultat i 2008 på -6 % må snus. Revidert budsjett i 2009 viser et netto driftsresultat som tilsvarer 1,7 % av sum driftsinntekter. Dette er en forbedring på nesten 16 mill. kr. i forhold til 2008-regnskapet. I økonomiplanperioden legges det opp til at netto driftsresultat vil utgjøre mellom 2,8 og 3,4 % av sum driftsinntekter. Med det svake utgangspunktet vårt fra 2007 og 2008 er dette akseptabelt, men over tid må kommunen forsøke å heve resultatet til mellom 3 og 5 %.

Utfordringen vår er fortsatt å begrense den årlige kostnadsveksten. Med de foreslåtte investeringsprosjektene vil lånegjelden bli noe redusert i økonomiplanperioden, og det er også helt nødvendig for å bedre handlingsrommet. Samtidig må driftstilpasningsprosjektet gjennomføres på en slik måte at kostnadsøkningen i tjenesteproduksjonen bremses. Den forholdsvis sterke økningen i rammetilskuddet i 2009 videreføres ikke i økonomiplanperioden, og økningen i skatteinntektene forventes fortsatt å bli litt under landsgjennomsnittet.

Driftsforutsetninger

Iflg. sentrale myndigheter skal det brukes mer penger på skole og omsorg framover. Sammenholdt med en forventet svak vekst i de frie inntektene i økonomiplanperioden betyr dette at veksten i driftsutgiftene generelt må begrenses mest mulig.

Rammetilskuddet beregnes med bakgrunn i bl.a. befolkningssammensetningen i vår kommune sett i forhold til landet som helhet. Vårt beregnede utgiftsbehov vil øke litt fra 2010 til 2011, men vil deretter bli redusert. Dette har sammenheng med at befolkningsveksten i landet som helhet er sterkere enn i Sør-Aurdal.

Selv om det beregnede utgiftsbehovet blir redusert ser vi at vi fortsatt har et stort antall elever som har krav på spesialundervisning, og innen hjemmetjenesten og miljøarbeidertjenesten er det et konstant og økende press på tjenester. På den annen side har presset på sykehjemsplasser avtatt noe. Reduksjonen med fire sykehjemsplasser i 2009 videreføres, og vi holder muligheten åpen for periodevis salg av plasser.

Den generelle reduksjonen i driftsrammene som er forutsatt i driftstilpasningsprosessen er videreført i økonomiplanperioden, slik at rammene reelt sett er redusert. Det er tatt høyde for lønnsvekst tilsvarende nasjonale anslag, samtidig er antall stillinger både i administrasjon, skole og pleie- og omsorgssektoren redusert som følge av vedtatte forutsetninger. Målsettingen i driftstilpasningsprosjektet om at det skal frigjøres midler til kompetanseheving og større innsats

på vedlikehold er ikke innarbeidet i 2010, men det er lagt inn noe økning til dette i rammen i 2011. Det er viktig at det legges til rette for dette videre i planperioden.

Omstillingen som er forutsatt gjennom driftstilpasningsprosjektet er ikke nødvendigvis negativ for kvaliteten på tjenestene som leveres, selv om det fører til økonomiske innsparinger og endringer i måten tjenestene utføres på. Eksempler på positive virkninger av omstillingen utover bedre økonomi kan være;

- mer interessante arbeidsoppgaver
- større faglig fokus
- nytenkning og utviklingsorientering i saksbehandlingen
- samlokalisering / større og mer robuste fagmiljø
- prioritering av kjerneområdene / lovpålagte tjenester.

Ut fra klare politiske signaler i formannskapet er biblioteket og helsestasjonsvirksomheten videreført på det nivået vi hadde ved starten på 2009.

Valdreskommunene har i 2009 startet et prosjektarbeid i tilknytning til Samhandlingsreformen, Regionalt helseprosjekt. Midler til videreføringen av dette prosjektet er lagt inn i økonomiplanen.

Inntektsforutsetninger

De forskjellige betalingssatser og gebyrer vedtas årlig som en del av budsjettvedtaket. Det vises til eget gebyrhefte der de foreslåtte endringene framgår.

I økonomiplanperioden er det nødvendig å vurdere nivået spesielt på gebyrer knyttet til vannforsyning og avløp. Vi har en lav dekningsgrad på disse gebyrene, og vi er avhengige av å utnytte inntekspotensialet vårt best mulig.

Eiendomsskatt er tidligere innført for verker og bruk samt Bagn tettsted. En arbeidsgruppe nedsatt av kommunestyret har levert en rapport der forskjellige alternative løsninger for eiendomsskatt er vurdert. I 2009 utgjør eiendomsskatten fra verker og bruk omtrent 6,5 mill. kr., mens det for boliger i Bagn tettsted utgjør omtrent 0,2 mill. kr. Det er forutsatt at kommunestyret skal ta stilling til framtidig eiendomsskatt tidlig i 2010.

Etter rådmannens mening vil en avvikling av dagens eiendomsskatt ikke være tilrådelig, da dette vil føre til store problemer med å opprettholde kommunens tjenestetilbud.

En innføring av eiendomsskatt for hele kommunen vil kunne gi oss merinntekter mellom 3,2 og 19,4 mill. kr., avhengig av innretning.

I økonomiplanperioden er det ikke forutsatt endringer i forhold til nåværende ordning, men med foreslått avsetning av midler i 2010 kan arbeidet med innføring evt. starte i 2011. Det antas at arbeidet med innføring vil koste ca. 5,5 mill. kr., og økte inntekter vil en først få året etter arbeidet er gjennomført.

Investeringsprosjekter

De største investeringene som foreslås i perioden er knyttet til skolene. Her er det lagt inn 6,75 mill. kr. til renovering på SAUS, 2 mill. kr. til utbygging på Bagn skule og 0,6 mill. kr. til oppfølging av IKT-planen.

Utover dette er det lagt inn begrensede investeringsmidler til oppfølging av felles IKT i Valdres,

fullføring av Geodataplan, oppfølging av hovedplaner for vann og avløp samt trafikk sikkerhetstiltak.

Generelt er det viktig å holde investeringsnivået på et forholdsvis lavt nivå framover, inntil den økonomiske handlefriheten er gjenvunnet.

Hovedoversikt drift

Sør-Aurdal kommune Økonomiplan 2010-2013						
ENDELIG ØKONOMIPLAN						
Tekst	Regnskap	2009	Budsjett			
	2008		2010	2011	2012	2013
Driftsinntekter						
Brukerbetalingar	-8 946 294	-8 194 000	-8 181 000	-8 426 000	-8 679 000	-8 939 000
Andre salgs- og leieinntekter	-18 248 301	-17 979 000	-18 888 000	-19 455 000	-20 039 000	-20 640 000
Overføringer med krav til motytelse	-36 890 406	-29 176 000	-29 338 000	-30 218 000	-31 125 000	-32 059 000
Rammetilskudd	-69 943 299	-87 330 000	-88 587 000	-92 878 000	-95 462 000	-98 262 000
Andre statlige overføringer	-9 775 209	-9 182 000	-8 690 000	-8 951 000	-9 220 000	-9 497 000
Andre overføringer	-465 644	-551 000	-346 000	-356 000	-367 000	-378 000
Inntekts- og formuesskatt	-53 908 867	-56 863 000	-59 152 000	-60 927 000	-62 755 000	-64 637 000
Elendomsskatt	-6 524 972	-6 706 000	-6 850 000	-7 000 000	-7 150 000	-7 300 000
Andre direkte og indirekte skatter	-691 030	-691 000	-691 000	-691 000	-691 000	-691 000
Sum driftsinntekter	-205 394 022	-216 672 000	-220 723 000	-228 902 000	-235 488 000	-242 403 000
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	129 081 534	124 846 000	129 529 000	130 134 000	135 339 000	140 753 000
Sosiale utgifter	22 533 986	23 901 000	24 137 000	23 968 000	24 916 000	25 913 000
Kjøp av varer og tj., inngår i komm. tj.prod.	27 559 142	28 238 000	24 902 000	30 575 000	31 339 000	32 122 000
Kjøp av tjenester, erstatter komm. tj.prod.	14 051 097	14 831 000	15 702 000	16 095 000	16 497 000	16 909 000
Overføringer	12 896 392	9 788 000	9 222 000	9 222 000	9 222 000	9 222 000
Avskrivninger	7 386 247	7 614 000	7 614 000	7 614 000	7 614 000	7 614 000
Fordelte utgifter	-	-12 000	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
Sum driftsutgifter	213 508 399	209 206 000	211 098 000	217 590 000	224 919 000	232 525 000
Brutto driftsresultat	8 114 377	-7 466 000	-9 625 000	-11 312 000	-10 569 000	-9 878 000
Finansinntekter						
Renteinntekter og utbytte	-975 445	-1 017 000	-1 017 000	-878 000	-1 142 000	-1 279 000
Mottatte avdrag på utlån	-61 700	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000
Sum eksterne finansinntekter	-1 037 145	-1 047 000	-1 047 000	-908 000	-1 172 000	-1 309 000
Finansutgifter						
Rentsutgifter og låneomkostninger	7 451 942	7 361 000	6 648 000	6 720 000	6 591 000	6 452 000
Avdrag på lån	5 192 259	5 150 000	4 980 000	5 220 000	5 473 000	5 521 000
Utlån	48 700	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Sum eksterne finansutgifter	12 692 901	12 541 000	11 658 000	11 970 000	12 094 000	12 003 000
Resultat eksterne finansransaksjoner	11 655 756	11 494 000	10 611 000	11 062 000	10 922 000	10 694 000
Motpost avskrivninger	-7 386 247	-7 614 000	-7 614 000	-7 614 000	-7 614 000	-7 614 000
Netto driftsresultat	12 383 886	-3 586 000	-6 628 000	-7 864 000	-7 261 000	-6 798 000
Interne finansransaksjoner						
Bruk av tidl. års regnsk.m. mindreforbruk	-	-	-	-	-	-
Bruk av disposisjonsfond	-300 722	-775 000	-60 000	-	-	-
Bruk av bundne fond	-3 103 837	-2 256 000	-1 343 000	-1 163 000	-1 163 000	-1 163 000
Bruk av likviditetsreserve	-	-	-	-	-	-
Sum bruk av avsetninger	-3 404 559	-3 031 000	-1 403 000	-1 163 000	-1 163 000	-1 163 000
Overført til investeringsbudsjettet	-	1 074 000	424 000	424 000	424 000	804 000
Avsatt til dekn. av tidl. års regnsk.m. merforbr.	-	3 755 000	4 110 000	4 100 000	4 100 000	-
Avsatt til disposisjonsfond	-	261 000	2 771 000	3 781 000	3 178 000	6 435 000
Avsatt til bundne fond	3 330 281	1 527 000	726 000	722 000	722 000	722 000
Avsatt til likviditetsreserven	-	-	-	-	-	-
Sum avsetninger	3 330 281	6 617 000	8 031 000	9 027 000	8 424 000	7 961 000
Regnskapsmessig mindreforbruk	-	-	-	-	-	-
Regnskapsmessig merforbruk	-12 309 609	-	-	-	-	-
Resultat etter interne finansransaksjoner	-0	-	-	-	-	-

Befolkningsutvikling

Historikk

År	Folke- mengde 1. januar	Levende- fødte	Døde	Fødsels- oversk.	Inn- flytting	Ut-flytting	Netto- flytting	Folke- tilvekst	Endring i %
1999	3 410	46	63	-17	130	134	-4	-21	-0,62 %
2000	3 389	41	50	-9	122	135	-13	-22	-0,65 %
2001	3 367	32	51	-19	113	109	4	-15	-0,45 %
2002	3 352	36	42	-6	107	127	-20	-26	-0,78 %
2003	3 326	42	72	-30	104	149	-45	-75	-2,25 %
2004	3 251	32	42	-10	133	109	24	14	0,43 %
2005	3 265	27	42	-15	117	124	-7	-22	-0,67 %
2006	3 243	31	43	-12	82	119	-37	-49	-1,51 %
2007	3 194	27	35	-8	122	132	-10	-18	-0,56 %
2008	3 176	34	39	-5	121	88	33	28	0,88 %
2009	3 204	15	27	-12	37	52	-15	-27	-0,84 %
2009*	3 177								
Gj.sn. siste 10 år		35	48	-13	115	123	-8	-21	-0,62 %
Gj.sn. siste 5 år		30	40	-10	115	114	1	-9	-0,29 %

Kilde: SSB. * 1. juli 2009

Sør-Aurdal kommune har hatt en negativ befolkningsutvikling de siste 10 år, med en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 21 innbyggere. Reduksjonen er mindre når en ser på gjennomsnittet de siste 5 år, der det har minket med gjennomsnittlig 9 innbyggere pr. år. Det er nettoflyttingen de siste 5 årene som slår positivt ut for oss.

Prognose for befolkningsutviklingen i planperioden

	2009	2010	2011	2012	2013
Innb. 0-5 år	200	199	195	199	200
Innb. 6-15 år	420	414	418	405	398
Innb. 16-66 år	1 983	1 977	1 974	1 972	1 956
Innb. 67-79 år	357	367	378	388	394
Innb. 80-89 år	193	174	169	173	170
Innb. 90 år og over	51	56	52	50	45

Framskrivningen er hentet fra SSB sine prognoser. Hovedalternativet for framskrivning av befolkningen er gitt navnet MMMM, som står for mellomnivået for henholdsvis fruktbarhet, levealder, innenlands flytting og nettoinnvandring.

Som det framgår av tabellen er det i denne framskrivningen forventet stabilitet i aldersgruppen 0-5 år, vekst i gruppen 67-79 år, og reduksjon i de øvrige aldersgrupper.

Økonomiske forutsetninger

Nasjonalbudsjettet

Bruken av oljepenger er kommet opp på et meget høyt nivå.

Den ekstraordinære opptrappingen av bruken av oljeinntekter i forbindelse med finanskrisen og det internasjonale tilbakeslaget innebærer at mesteparten av handlingsrommet for innfasing av oljeinntekter i norsk økonomi er brukt opp.

Økonomien i Norge har for en stor del vært skjermet for den internasjonale finanskrisen.

Statsbudsjettet er bl.a. basert på en forsiktig økonomisk oppgang, men den sterke satsingen på motkonjunkturtiltak for å motvirke de negative virkningene av finanskrisen gjør at det sannsynligvis må til innstramminger i offentlig sektor i den kommende økonomiplanperioden.

Selv om sysselsettingen så langt har hatt en god utvikling er det ventet at ledigheten vil stige noe utover i 2010.

Det økonomiske opplegget for kommunene

Økningen i de frie inntektene gir isolert sett rom for økninger i de kommunale tjenestene, men økninger i aldersgruppen over 67 år vil sannsynligvis føre til at mye av dette spises opp. I løpet av noen år vil behovet for økte overføringer bli tydelig dersom tjenestetilbudet skal kunne opprettholdes.

Veksten i de frie inntektene skal bl.a. finansiere

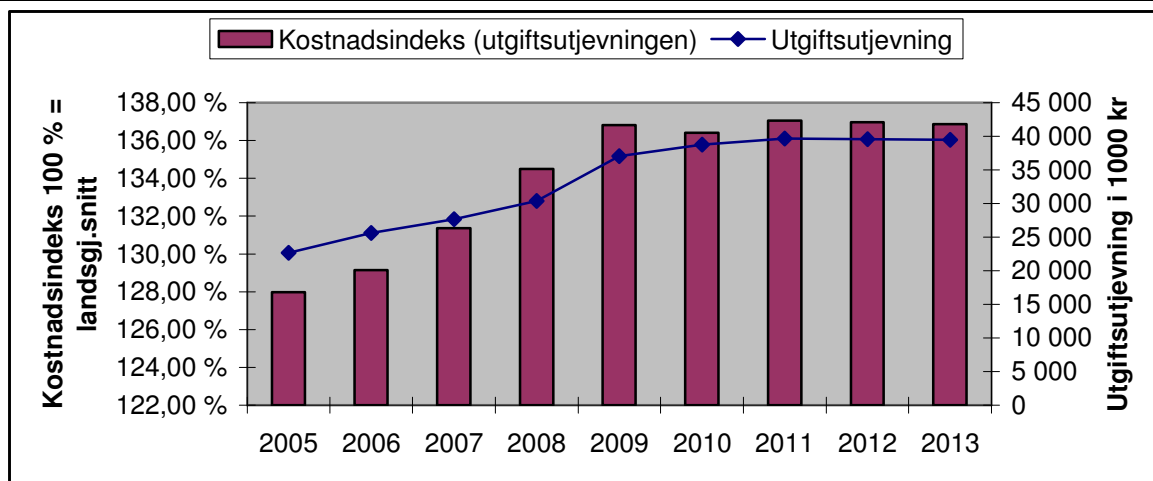
- flere nye årsverk i pleie- og omsorgstjenestene
- økning av undervisningstimetallet for 1. – 7. trinn med en uketime
- åtte timer gratis leksehjelp i SFO på 1. – 4. trinn
- to timer fysisk aktivitet på barnetrinnet (innført skoleåret 2009/10)
- tidlig innsats i norsk og matematikk på 1. – 4. trinn (innført fra høsten 2009)
- styrking av barnevernet

Utgiftsutjevningen – forventet utgiftsbehov

Gjennom utgiftsutjevningen beregnes den enkelte kommunes utgiftsbehov ut fra objektive kriterier i inntektssystemet. Utviklingen i befolkningssammensetningen spiller en vesentlig rolle i disse beregningene.

Fram til 2009 har vi hatt en sterk årlig vekst i beregnet utgiftsbehov, mens utviklingen i utgiftsutjevningen ikke har vært like sterk. Det vil si at vi i denne perioden har vært avhengig av å enten redusere kostnadene eller å øke inntektene utenom rammetilskuddene for å kunne opprettholde en sunn økonomi. I økonomiplanperioden ser det ut til at dette stabiliserer seg noe, forutsatt at befolkningsprognosene er noenlunde riktige.

For Sør-Aurdal kan dette illustreres i følgende figur:

Skatt

Inntekts- og formuesskatt

Skatteveksten har på landsbasis de senere år vært høy, mens den for Sør-Aurdal har vært svakere og mer variabel fra år til år. Veksten på landsbasis ser ut til å fortsette, og i statsbudsjettet er skatteandelen oppjustert. I økonomiplanen har rådmannen lagt inn en skattevekst som er noe lavere enn beregnet på landsbasis, men for 2010 er prognosen fra KS benyttet.

Inntekter (1000 kr.)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Inntekts- og formuesskatt	56 741	55 008	56 863	59 152	60 927	62 755	64 637
Endring fra året før	-2,6 %	-3,1 %	3,4 %	4,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %
Prosent av landsgjennomsnittet	81,6 %	76,1 %	78,1 %	77,9 %	76,7 %	75,3 %	73,8 %
Herav selskapskatt	1 033	1 099					

Skatt er sammen med rammetilskuddet den viktigste inntektskilden for kommunen, og er en vesentlig del av de frie inntektene.

Ettersom kommunen i flere år har hatt en lavere skattevekst enn tilfellet har vært for landet som helhet, er dette videreført i økonomiplanperioden, og andelen i forhold til landsgjennomsnittet er synkende. Inntektsutjevningen kompenserer for en del av dette, slik at vi kommer opp på vel 93 % av landsgjennomsnittet.

Skatteinntektene utgjør i 2010 og resten av økonomiplanperioden omtrent 27 % av kommunens totale driftsinntekter.

Eiendomsskatt

I økonomiplanen er eiendomsskatten videreført med dagens nivå. Det er utarbeidet en rapport om evt. endringer i utskrivningen, og denne skal behandles nærmere i kommunestyret i 2010. Inntektene fra eiendomsskatt er et vesentlig bidrag for at kommunen skal kunne opprettholde sitt tjenestenivå.

Rammetilskudd

Med gjeldende befolkningsframskriving lagt til grunn vil utgiftsutjevningen øke med anslagsvis 2,4 mill. kr. i økonomiplanperioden. Samtidig vil innbyggertilskuddet bli økt med 1,4 mill. kr. og netto inntektsutjevning øker. Det er knyttet stor usikkerhet til hvor stor pris- og realvekst vi får, men det er gjort et anslag ut fra tidligere års utvikling.

Inntekter (1000 kr.)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Utgiftsutjevningen	27 662	30 378	37 044	38 769	39 674	39 572	39 483
Inntektsutjevning	8 029	11 753	10 973	11 922	13 571	15 391	17 431
Selskapskatt	1 033	1 099					
Innbyggertilskudd	22 693	23 972	30 258	32 419	32 219	31 897	31 616
Overgangsordninger/tillegg	818	914	3 220	839	923	923	923
Skjønnsmidler	718	418	300	300	200	100	0
Småkomm./distriktstilskudd	0	1 059	5 535	4 338	5 707	5 707	5 707
Pris/realvekst					584	1 871	3 102
Rammetilskudd	60 953	69 593	87 330	88 587	92 878	95 461	98 262

Sammen med skatteinntektene er rammetilskuddet den delen av kommunens inntekter som utgjør de frie inntekter. Rammetilskuddet beløper seg til omtrent 41 % av de totale driftsinntektene i økonomiplanperioden. Tabellen over viser de forskjellige elementene i rammetilskuddet.

Utgiftsutjevning

Utgiftsutjevningen baserer seg på et sett av kriterier som på en objektiv måte skal beregne hvor dyr den enkelte kommune er å drive, og midlene i inntektssystemet blir så omfordelt mellom kommunene i henhold til dette. Ut fra befolkningsprognosene som er lagt til grunn vil utgiftsutjevningen øke noe fram til 2011, for så å få en liten reduksjon resten av perioden.

Inntektsutjevning

Det er skatteinntektene som ligger til grunn for utbetalingene gjennom inntektsutjevningen. Etersom kommunen ligger betydelig under landsgjennomsnittet i skatteinntekter vil vi få kompensert en del av dette gjennom inntektsutjevningen. Sør-Aurdal hadde i 2007 skatteinntekter som tilsvarte 81,6 % av landsgjennomsnittet, og andelen vil iflg. prognosen i 2013 være sunket til 73,8 %.

Innbyggertilskudd

Dette er et likt tilskudd pr. innbygger, og utgjør i 2010 (og resten av planperioden) kr. 10.214. Ut fra en beregnet reduksjon i antall innbyggere fra 2010 reduseres sum innbyggertilskudd i økonomiplanperioden.

Skjønnsmidler

Skjønnsmidlene tildeles av fylkesmannen etter søknad, og har for Sør-Aurdal sin del vært svært begrenset. For ikke å spenne forventningene for høyt legges det inn en årlig reduksjon her.

Småkommunetilskudd / Distriktstilskudd Sør-Norge

Småkommunetilskuddet har tidligere vært utbetalt til kommuner med under 3.200 innbyggere. I 2009 ble det innført et nytt Distriktstilskudd for enkelte kommuner i Sør-Norge med over 3.200 innbyggere, samtidig som utmålingen av småkommunetilskuddet ble endret. Det er folketallet pr. 1. januar i året før budsjettåret som legges til grunn ved utmålingen av tilskuddet.

Distriktstilskuddet er litt lavere enn småkommunetilskuddet, og ettersom vi 1. januar 2009 hadde over 3.200 innbyggere er det dette tilskuddet vi får i 2010. Etter prognosene vil folketallet resten av økonomiplanperioden være under 3.200 innbyggere, slik at det da vil være småkommunetilskuddet vi får.

Finans

Rentekompensasjon

Det vil bli søkt om rentekompensasjon for låneopptak som knytter seg til utbedringer og evt. utbygginger ved skolene.

Fra tidligere prosjekter mottar kommunen rentekompensasjon for Reform-97, utbygging av omsorgsboliger og sykehjemsplasser og utbygging ved Sør-Aurdal ungdomsskole. Tilskuddene baserer seg på Husbankens lånerenter, og vil med dagens rentesatser utvikle seg slik i økonomiplanperioden:

(Tall i 1000 kr.)	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Reform '97	331	319	307	295	283	272
SAUS	591	597	573	558	520	482
Omsorg/sykehjem	3 627	3 072	2 219	2 188	2 158	2 127
Sum tilskudd	4 549	3 987	3 099	3 042	2 962	2 881

Renteinntekter og renteutgifter, avdrag på lån

Renter/avkastning på innskudd og plasseringer beregnes til gjennomsnittlig 4 % i 2010, 4,5 % i 2011, og 5 % i 2012 og 2013.

Renteutgiftene beregnes å ligge gjennomsnittlig 0,3 % høyere, altså 4,3 % i 2010, 4,8 % i 2011, og 5,3 % i 2012 og 2013.

Renter på eksisterende og nye lån er lagt inn i økonomiplanens forutsetninger.

Avdrag på lån er budsjettert ut fra vedtatte avdragsplaner og forutsatte nye låneopptak.

Utgiftsforutsetninger

Drift og investering

I samsvar med regnskapsforskriftene er kommunens budsjett inndelt i en driftsdel og en investeringsdel.

Av driftsbudsjettet er omtrent 70 % bundet opp i lønn og sosiale utgifter, resten skal dekke kostnader til tjenestekjøp, materiell og utstyr til kommunens tjenesteproduksjon. Driftsutgiftene er nokså stabile, med en årlig økning på mellom 3 og 3,5 % i snitt.

Investeringsbudsjettet varierer mer fra år til år, og omfatter enkeltprosjekter som for en stor del finansieres med låneopptak. Med en solid driftsøkonomi kan en større del av investeringene finansieres med egne midler, noe som fører til mindre rente- og avdragsutgifter i framtiden. Betaling av renter og avdrag er en vesentlig utgiftspost i driftsbudsjettet vårt.

Lønns- og prisforutsetninger

Det er gjennomgående benyttet følgende budsjettforutsetninger:

Lønnpåslag på korrigert grunnlag:	5,00 %
Pensjon arb.takere:	14,64 %
<i>Sykepleiere</i>	15,11 %
<i>Lærere</i>	12,41 %
Arbeidsgiveravgift:	6,40 %
Andre driftsutgifter:	0,00 %
Inntektsposter:	varierende

Forutsatt lønnsvekst er noe over statsbudsjettets anslag. Beregnet utgift er i det alt vesentlige plassert på felles tjenesteområde for lønnsoppgjør, og blir fordelt når resultatet er kjent.

Det har ikke vært mulig med en generell prisjustering av utgifter, slik at i realiteten er det faktiske endringer og nedjustering der det er mulig som er lagt til grunn for å oppnå budsjettbalanse.

Generelt om den økonomiske utviklingen, hovedtall

Langsiktig gjeld

(Tall i 1000 kr.)	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Lånegjeld 1/1	131 713	128 488	134 598	137 859	135 569	130 825
Låneopptak	2 232	11 260	8 527	2 930	730	350
Avdrag	5 457	5 150	5 266	5 220	5 473	5 521
Lånegjeld 31/12	128 488	134 598	137 859	135 569	130 825	125 655
Pr. innbygger	40	42	43	43	41	39

Låneopptakene i 2010 knytter seg i første rekke til skolene, med i alt 6,8 mill. kr.

Låneopptak til skolebygg gis det rentekompensasjon for, slik at der er det avdragsutgiftene som må dekkes av driftsmidler.

Fond

(Tall i 1000 kr.)	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Bundne driftsfond	11 246	10 517	9 900	9 459	9 018	8 577
Ubundne inv.fond	8 192	8 192	8 192	8 192	8 192	8 192
Bundne inv.fond	1 371	1 371	1 371	1 371	1 371	1 371
Disposisjonsfond	2 122	1 608	3 719	6 848	9 312	14 972
Sum fondsmidler	22 930	21 687	23 181	25 869	27 892	33 111

Det legges opp til en styrking av fondsreservene med i alt 11,4 mill. kr. i planperioden. Det er helt nødvendig å bygge opp igjen disposisjonsfondet slik at vi har mulighet til å møte uforutsette hendelser i driften.

Netto driftsresultat

(Tall i 1000 kr.)	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Driftsinntekter	205 394	216 672	220 723	228 902	235 488	242 403
Netto driftsresultat	-12 384	3 586	6 628	7 864	7 261	6 798
Netto driftsres. i %	-6,03 %	1,66 %	3,00 %	3,44 %	3,08 %	2,80 %

I planperioden vil gjennomsnittlig driftsresultat være litt i overkant av 3 %. Vi har altså fortsatt en jobb å gjøre for å få et stabilt resultat på mellom 3 og 5 %.

I disse tallene ligger det inne en forutsetning om at underskuddet fra 2008 skal dekkes inn fordelt på årene 2010 – 2012, slik det er anledning til etter kommuneloven. Den alminnelige forutsetningen for inndekning av underskudd er at det skal skje i løpet av de to påfølgende årene etter underskuddet har oppstått, men det er altså mulig å strekke det over ytterligere to år dersom hovedregelen vil føre til urimelige virkninger for kommunens tjenestetilbud. Etter rådmannens mening vil det være svært belastende for tjenestenivået dersom vi skulle ha dekket inn 12,3 mill. kr. i 2010, det ville i så fall bety ytterligere kutt med 8 mill. kr. i et budsjett som i utgangspunktet er lagt med forutsetninger om omstilling tilsvarende 5,5 mill. kr.

Ulempen med ikke å dekke inn underskuddet i 2010 er at kommunen dermed vil havne på "ROBEK-lista" (Register om betinget godkjenning og kontroll) når regnskapet for 2010 avlegges.

Den mest negative følgen av registrering i ROBEK er sannsynligvis knyttet til kommunens omdømme. De praktiske følgene er begrenset:

For de kommuner som er oppført i registeret, er følgende vedtak ikke gyldig før de er godkjent av fylkesmannen:

- Vedtak om opptak av lån og finansiell leasing
- Vedtak om leie av
  - o bygninger,
  - o anlegg, og
  - o varige driftsmidler som kan påføre kommuner utgifter utover de fire neste budsjettår.

For kommuner som er oppført, skal fylkesmannen lovlighetskontrollere kommunestyrets budsjettvedtak.

Kommuner som inngår kontrakter som krever godkjenning skal orientere sine medkontrahenter om at de er satt under betinget godkjenning og kontroll.

Rådmannen anser disse følgene for kommunens daglige drift å være av mindre betydning enn det vil være å gjøre drastiske tilpasninger i tjenestetilbudet til kommunens innbyggere.

Overordnede målsettinger

Kommuneplanens samfunnsdel

Visjon

Sør-Aurdal skal være en kommune der alle innbyggerne sikres en god livskvalitet i alle faser av livet, og der bærekraftig forvaltning av naturressursene står i fokus. Sør-Aurdal kommune skal gjennom tilrettelegging og positive holdninger til utvikling, bli en god kommune å bo i, flytte til og besøke.

Hovedmålsetting

I samarbeid med næringsliv, frivillige lag, organisasjoner o.l. skal Sør-Aurdal kommune videreutvikle et allsidig kultur- og idrettsliv og sine lokalsamfunn med Bagn som det funksjonelle kommunesenteret. Med de tilgjengelige ressurser skal kommunen gi det eksisterende næringsliv så gode rammebetingelser som mulig, samtidig som det samarbeides på alle plan (fylke, region) for å stimulere til utvidelser og nyetableringer.

Arbeid, bolig, kultur og tjenestetilbud vil fortsatt være de viktigste forutsetningene for trivsel i Sør-Aurdal. Folk må i størst mulig grad få bo der de vil, og være sikre på at

kommunal service når fram uavhengig av bosted, kjønn og alder. Kommunesenteret skal ha sentrale funksjoner, med livskraftige bygder med mest mulig service også lokalt.

Administrasjonsplan

Krav til ledere

Ledere i Sør-Aurdal kommune

* tar ansvar

- for at resultatmål oppnås.
- for at medarbeidere utvikler seg.
- for at problemer ryddes av veien og konflikter løses.
- for at aktivitetsnivået blir organisert slik at vedtatt budsjett ikke overskrides.

* er lojale og

- argumenterer for sitt syn før beslutninger blir tatt.
- følger lojalt opp når beslutninger er tatt.

* skaper trygghet gjennom

- forutsigbarhet og prioritering.
- orden i rutiner og systematikk i arbeidet.

* er medmennesker som

- er åpne og redelige.
- behandler alle som likeverdige.
- kjennetegnes ved at det er samsvar mellom det som sies og det som gjøres.

* forplikter seg og

- lar seg evaluere i forhold til mål.
- forandrer der hvor forandring kreves.

Driftsområdene

Årsverksramme

Gjennom tjenestestedenes kommentarer fremgår det at Sør-Aurdal kommune har følgende utvikling i faste stillingshjemler:

Ansvar/tjeneste		2009	2010
150	1200 Rådmannens stab	10,50	7,50
	1205 Kommunekassen	4,00	4,00
	1210 Tingvoll - fellesfunksjon	1,00	0,40
	1220/1221 IKT	2,00	2,00
	1810 Hovedtillitsvalgt	0,30	0,30
	4720 Kulturadministrasjon ¹⁾	0,50	0,60
154	5000 Planarbeid etter plan- og bygningsloven	8,80	8,00
	5205 Landbruk	2,00	2,00
156	1235 Innkjøp Valdres	1,00	1,00
	2600 SA musikk/kulturskole	1,96	1,82
	4000 Norskopplæring innvandrere	1,20	2,00
	4300 Innvandrertj.inkl. tj.leder i HF 0,25	1,00	0,65
200	Skole undervisn.pers. ²⁾	57,26	46,94
200	Skole/SFO - ass., merkantil og tj.leder	8,36	8,04
300	Barnehage inkl. tjenesteleder	22,71	26,70
350	Sør-Aurdal folkebibliotek	1,50	1,50
400	Helsesøster, helsestasjon	2,55	2,55
401	Barneverntjenesten	3,50	3,30
401	NAV - kommunal ³⁾	4,00	3,00
402	Fysioterapitjeneste ⁴⁾	2,30	2,90
403	3005 Dagsenter	0,50	0,00
	3405 Administrasjon åpen omsorg	1,80	1,80
	3410 Hjemmesykepleie ⁵⁾	19,74	21,69
	3415 Hjemmehjelp	6,67	6,33
	3425 Brukerstyrt personlig ass.	2,30	2,30
	4220 Psykisk helsearbeid	4,95	4,95
404	Sør-Aurdalsheimen ⁵⁾	50,80	51,60
405	Miljøarbeidertjenesten ^{5) og 6)}	35,89	42,91
415	2255 Logopedtjeneste	0,40	0,40
	4160 Kommunelege	0,98	0,98
	4200 Legetjenesten - helseskr.	3,60	3,60
	4190 Tjenesteleder helse og familie		0,75
	4220 Psykisk helsearbeid barn og unge	0,75	0,75
500	Drift/vedlikeholdstjenesten	17,97	17,97
Sum årsverksramme		282,79	281,23

- 1) Fra 2010 inkl. administrasjon av kulturskolen.
- 2) Årsverksramme 2010 gjelder f.o.m. 01.08 i h.hold til ny skolestruktur etter vedtak 24.09.
- 3) Tidligere sosialtjenesten.
- 4) Omgjøring av 60 % driftsavtalehjemmel til kommunefysioterapeuthjemmel.
- 5) Innen PRO er det som følge av vedtak om vikarpool, opprettet 4 faste årsverk for

- vikar. Dette er hjemler som tidligere har ligget i vikarbudsjetten, dvs. ikke nye hjemler.
- 6) Opprettelse av nytt tiltak i bolig, samt arbeidsleder for 5 VTA-plasser (ekstern finansiering).

Når det gjelder sammenligningen av antall hjemler i 2009 og 2010 er det viktig å være klar over følgende:

- 4 nye årsverk for faste vikarer ligger inne. Dette er hjemler som blir brukt i dag, og hvor lønnsmidlene ligger i vikarbudsjetten.
- 1 årsverk i forb. med VTA, som har ekstern finansiering.
- 0,6 årsverk innen fysioterapijenesten er omgjort driftsavgiftshjemmel.

Disse forholdene hensyntatt, er det et kutt i faste årsverk på 8,16.

Politiske ansvarsområder

Kapittelet omfatter politiske ansvarsområder, interkommunal revisjonsordning, kontingenter (KS, LVK) og overføring til Kirkelig fellesråd.

Endringer fra 2009 til 2010

- Videreført samme møtестruktur som 2009 med kveldsmøter og også likt ant. møter
- Videreført reduksjon i møtegodtgjørelse for formannskapsmedlemmer og komiteledere
- Reduksjon i utgifter til interkommunal revisjonsordning
- Økning i utgifter til kontingenter Kommunenes Sentralforbund LVK(Landsforeningen for vassdrag og kraftkommuner) samt OU midler
- Økning i overføring til dekning av kostnader knyttet til Kirkelig fellesråd sitt ansvarsområde.

Adm. fellesfunksjoner / Tilskuddsområder

Ansvarer omfatter rådmannens stabsfunksjoner for samtlige tjenesteområder, samt tilskudd til kulturformål.

Endringer fra 2009 til 2010

- Reduksjon i lønnsutgifter som følge av at rådgiverstillinger er flyttet over på andre tjenesteområder, samt at noe merkantile ressurser er holdt ledige.
- Økning i inventar / utgifter i skolene er økt som følge av at det er nødvendig med jevnlig utskifting av PC'er / tynnklienter.
- Forventede kostnader til lønnsoppgjøret og AFP-premie i 2010 er lagt på samme nivå som 2009.
- Tilskudd til kulturformål er videreført fra 2009.

Hovedutfordringer for 2010

- Administrasjonens budsjettforslag forutsatte opprettelse av servicetorg, og i den sammenheng var det lagt inn en reduksjon med omlag 1,4 årsverk (dette er totalt ved Tingvoll). Denne effektiviseringen er "tatt ut" allerede fra 2010. Det er nødvendig å revurdere denne effektiviseringen ettersom etableringen av servicetorg ikke ble vedtatt.
- Det er behov for en økning i bemanning på regnskap og skatt ved kommunekassa. Økning i arbeidsmengde fordrer økte ressurser, samtidig som det er sårbart ved at det

kun er en person som jobber med hvert fagområde. Det ses på ulike løsninger ved interne omrokkinger.

Plan / Næring / Utbygging

Ansvarsområdet omfatter

- * Kommuneplan med arealdel
- * Reguleringsplanlegging og annen planlegging
- * Samferdselsaker og trafikksikkerhetsarbeid
- * Energisaker, vannkraft og bioenergi
- * Næringsutvikling
- * Jord- og skogbrukssaker
- * Konesjonssaker
- * Miljøaker
- * Friluftssaker
- * Motorferdsel i utmark
- * Vilt- og fiskeforvaltning
- * Byggesaker og byggekontroll
- * Oppmålings-, delings- og kartsaker
- * Registre over geografiske data og matrikkelen
- * Brannvesen
- * Investeringsprosjekter innen bygg og anlegg

Endringer fra 2009 til 2010

- Det er forutsatt en reduksjon i lønnsutgiftene både ved å ikke ansette noen ved avgang, ved ikke å tilsette vikar ved svangeskapspermisjon og ved samordning av merkantile ressurser.
- Prisstigning bygge-/oppmålingsgebyr ca 5% med variasjon mellom ulike oppgaver
- Inntekter fra byggesaksbehandling økt med kr 200000.
- Det er lagt inn noen kostnader ifm en medarbeiders tilleggsutdanning knyttet til den nye matrikkelloven.
- Innen brannvesenet er det et stort etterslep når det gjelder kurs for mannskapene, dette videreføres. Forutsetter samarbeid med annen kommune om brannsjef. Antall brannmannskaper er betydelig under vedtatt brannordning.
- Landbruk: Det er foreslått kr 20 000 til arbeid med Gardskart i 2010, dette er langt under behovet så det forutsettes at arbeidet i stor grad utsettes til 2011.
- Det er nå kr 149 000 i underskudd næringsbudsjettet pga tomme fond.

Målsettinger og hovedutfordringer for 2010

- Innenfor tildelte rammer skal Planavdelingens virksomhet bygge på service, kvalitet og oppdatert kompetanse.
- Forvaltningsoppgavene skal prioriteres løses forutsigbart og med høy kvalitet
- Arealplanlegging – herunder kommuneplanens arealdel skal brukes som et redskap for langsiktig ressursforvaltning og som et redskap i utviklingsarbeidet dersom kapasiteten tillater det.
- Avdelingen skal framstå som utviklingsrettet og med fokus på bosetting og verdiskaping i næringslivet – herunder landbruket
- Videreutvikle og holde ved like digitale verktøy for å øke servicenivået og effektivisere saksbehandlingen.

Skolene

Ansvarsområdet omfatter

- Reinli skule, skyssutgifter og SFO
- Bagn skule, skyssutgifter og SFO
- SAUS og skyssutgifter
- Begnadalen skule, skyssutgifter og SFO
- Hedalen barne og ungdomsskole, skyssutgifter og SFO
- Vassfaret Leirskole
- Musikk- og kulturskolen

Målsetting

- Elevene i Sør-Aurdal kommune skal møte et godt skolemiljø som gir læring og trivsel for alle
- Kommunen skal skape en felles pedagogisk forståelse for hva et godt skolemiljø er, og gi innsikt i hvordan en kan oppnå dette.
- Personalet skal gis kompetanse til å takle hverdagen i klasserommet både praktisk og pedagogisk.
- Skoler og klasser må være så store at det faglige miljøet blir utviklet og elevene kan lære sammen med andre på lik linje. Hensynet til sosialt og pedagogisk miljø for elevene skal være overordnet andre hensyn.

Endringer fra 2009 til 2010

- Redusert timetallet ved Begnadalen skole med 8 t
- Redusert drift ved Reinli skule, elevene overflyttes til Bagn skule høst 2010
- Redusert drift ved Hedalen barne- og ungdomsskole, ved at elever ved ungdomsskolen overflyttes til SAUS fra 2. halvår 2010
- Noe økning i driftsbudsjettene ved hhv. Bagn skule og SAUS, jfr. strukturendringer
- Økning i budsjetttramme for felles læreverk ved Bagn skule og SAUS, dette tas over en 2-års periode.
- Det er ikke for 2010 lagt inn midler til SFO i Hedalen
- Ingen store endringer i musikk- og kulturskolen
- Ingen store endringer ved Vassfaret leirskole

Hovedutfordringer 2010

- Overflytting av elever fra Reinli skule til Bagn skule, samt ungdomsskolelever fra Hedalen til SAUS fra 2. halvår 2010
- Endring i skolestruktur berører også undervisningspersonalet der noen kan påregne å få annet arbeidssted.
- Det er lagt inn små ressurser til vikarutgifter, noe som medfører at klasser blir slått sammen og lærerne må selv dekke opp for hverandre ved sykdom, permisjoner o.l.

Barnehagene

Sør-Aurdal har 4 kommunale barnehager med totalt 136 plasser og 1 privat med for tiden 26 plasser. Alle barnehagene har åpningstid 5 dager pr uke. Kommunen har full barnehagedekning.

Hovedmålsetting for barnehagene i Sør-Aurdal er at det skal være en arena for utvikling, med fokus på den pedagogiske og praktiske hverdagen i barnehagen, både i forhold til barn og voksne. Vi skal drive barnehagene på en faglig god måte, med fokus på god kvalitet for alle, og i et tett samarbeid med foreldrene. Rammeplanen skal brukes aktivt og bevisst i den daglige driften, dette skal gjenspeiles i barnehagehverdagen. Vi skal fortsette vårt aktive uteliv og skape gode opplevelser for barna i et trygt og forutsigbart miljø, der det enkelte barn blir møtt utfra sitt ståsted.

For barnehageåret 2009/2010 er felles satsningsområde, med utgangspunkt i ett av fagområdene i Rammeplan, "Antall, rom og form", der vi har tett samarbeid med Vitensenteret på Gjøvik, hvor vi har fått veiledning og oppfølging ute i enkelte barnehager. Fra neste høst blir satsingsområde "Kunst, kultur og kreativitet". Detaljplan foreligger ikke enda.

Vår hovedmålsetting for nytt år er å ivareta den positive utviklingen vi er i gang med, og jobbe mer bevisst med fokus på kvalitet, jmf den nye kvalitetsmeldingen, samt fagområdene som nevnt over, samt i ivareta barn, foreldre og personal på en best mulig måte.

Hovedutfordringer 2010:

Budsjett og ramme for 2010 er basert på dagens antall barn i barnehage og behovet for ekstraressurser. Ved merinntak så vil det i noen tilfeller kunne utløse behov for ytterligere ressurser som da vil bli finansiert av statstilskudd og foreldrebetaling.

Det er vedtatt at Bagn barnehage flytter til Reinli skole fra høsten 2010. Utfordringer ved å etablere en helt ny storbarnehage, blir sammensetning av barnegrupper og samling/samkjøring av personell. Det vil også bli nødvendig å se på ulike bygningsmessige løsninger, i hovedsak inne, i tillegg gjennomgang av uteområde, samt parkeringsmuligheter.

Konkret reduksjon ved sammenslåingen er noe mindre administrasjonressurs. En storbarnehage med flere avdelinger vil bety større fleksibilitet ved fravær, som igjen vil bety mindre vikarbruk. Man vil i tillegg spare husleie på 5 000,- pr mnd ved sammenslåing.

Sør-Aurdal folkebibliotek

Omfatter drift av hovedbibliotek og to filialer
Bibliotektjenesten er hjemlet i Lov om Folkebibliotek

Målsetting:

- Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet gjennom informasjonsformidling og ved å stille bøker og annet egnet materiale gratis til disposisjon for alle som bor i landet.
- Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet.
- Virksomheten skal være utadrettet, og tilbudene skal gjøres kjent.

- Folkebibliotekene er ledd i et nasjonalt biblioteksystem.

Biblioteket arbeider etter ”Regional bibliotekplan for Valdres 2007-2011” med følgende visjon: ”Biblioteka i Valdres vil ta ei offensiv rolle innen omstilling og utvikling for å kunne bli spydspisser i eit framtidig kultur- og kunnskapssamfunn”.

Utover bibliotekets basisoppgaver, har Sør-Aurdal et spesielt ansvar som læringsarena for voksne, med særlig vekt på digital kompetanseheving.

For å utvikle biblioteket videre i tråd med nasjonale føringer, Regional bibliotekplan for Valdres, og ikke minst, brukernes ønsker, må stillingshjemmelen være 1,5.

Lov om folkebibliotek sier at biblioteka skal stille bøker og andre medier til gratis disposisjon for alle, og at samlinga skal være aktuell, allsidig og ha kvalitet. Bok- og AV-medier-budsjettet som er foreslått for 2010 vil langt på vei kunne bidra til å oppfylle denne målsetningen.

Hjemmetjenester

Ansvarsområde Hjemmetjenester favner om tjenestestedene Administrasjon Hjemmetjenester, Dagsenter for eldre/ ”bidrag til Frivilligsentral”, Kommunale hjelpemidler, Hjemmesykepleie, Hjemmehjelp, Omsorgslønn, Brukerstyrt personlig assistanse (BPA), Psykisk helsearbeid, Psykiatriprosjektet Valdres viser vei, Bo- og servicesentra Solbraut og Hedalsheimen.

Tjenester og oppgaver:

Oppgavene til hjemmetjenesten reguleres bl.a av Kommunehelsetjenesteloven, Sosialtjenesteloven, Pasientrettighetsloven og Helsepersonelloven.

Tjenester som innvilges er hjemmesykepleie, kontaktsykepleier for kreftpasienter og andre alvorlig syke, psykisk helsearbeid, korttids-/ rehabiliteringsopphold ved Sør-Aurdalsheimen (i samarbeid med SAH, vurderingsteamet).

Videre hjemmehjelp, BPA, støttekontakt, dagsenter innen psykisk helsearbeid, omsorgslønn, avlastningsopphold ved SAH, trygghetsalarmer, ambulering vaktmestertjenester, utlån/ formidling av hjelpemidler, omsorgsboliger/-leiligheter og TT-tjenester.

Endringer fra 2009 til 2010:

- Dagsenter for eldre avvikles. Det skal forhandles om videreføring i regi av Frivilligsentralen
- 2 faste vikarstillinger opprettes - en i hver sone – for øvre fra aug., pga lærlinger.
- Barne- og ungdomskontaktstilling overføres til ansvarsområde Helse og familie.
- Prosjektet ”Fekjærtunet overgangsboliger” overføres til ansvarsområde Helse og familie
- Dagsenteret for psykisk helsearbeid flytter inn i lokalene til Bagn barnehage fom 01.09.10 (forutsetter at barnehagen er flyttet til Reinli)

Målsettinger og hovedutfordringer for 2010:

- At hjemmetjenesten skal være en trygg og forutsigbar tjeneste for tjenestemottakerne, til tross for strengere tildeling av tjenester.
- At vi klarer å få de ressurser vi har til rådighet, å strekke til for å dekke behovet. Spesielt i tider med dårlige tjenestemottakere / ”mye å gjøre”.
- At vi klarer å legge til rette så langt som mulig for at personalet skal kunne opprettholde og videreutvikle sin kompetanse. Personalgruppa er det viktigste vi har (det er de som yter tjenestene!)

- Innarbeide bedre rutiner for dokumentasjon og Iplos-registrering, som vi er lovpålagt å gjøre.

Sør-Aurdalsheimen

Hovedmålsettingen for sykehjemmet er å gi alle brukere best mulig rehabilitering, pleie og omsorg innen ressursramma.

Sykehjemmet er kommunens øverste og dyreste trinn i omsorgstrappa, og hovedutfordringen i 2010 blir: "Rett person på rett plass", og å utnytte eventuell ledig kapasitet best mulig.

Sør-Aurdalsheimen , pleie/praktisk hjelp

Sør – Aurdalsheimen reduserte antall plasser fra 51 til 47 fra 01.05.09. I budsjettforslaget for 2010 foreslås samme reduksjon.

Resterende plasser er fordelt på 6 avdelinger. 2 avdelinger for urolige aldersdemente. En avdeling med 8 plasser for rehabilitering og korttids/ avlastningsopphold, og de resterende plassene er fordelt på 3 avdelinger for langtidsbeboere med til dels stort pleiebehov.

I 2009 har det vært lite press på plassene på sjukeheimen. Dette skyldes i hovedsak uvanlig mange dødsfall.

Sykefraværet er høyt, og en del sykefravær er direkte relatert til belastningslidelser pga tunge brukere. Det er bra med forflytningshjelpemidler, og p.t. er det lite etterspørsel etter flere personløftere. Dette skyldes bl.a. reduksjon av plasser. Det arbeides systematisk for å få ned sykefraværet. Det er gitt tilbud om trening med fysioterapeut som veileder til utsatte grupper. Fra 01.01.2010 opprettes en vikarstilling, som skal være fleksibel, og erstatte noe av innleie ved korttidsfravær. Dette blir som en del av driftstilpasningens forslag om vikarpool.

Noe gammelt utstyr burde vært skiftet ut, men budsjettforslaget gir lite rom for dette.

SAH - kjøkken

Sykehjemmets kjøkken produserer mat til 65 hjemmeboende (inkludert Hedalsheimen), i tillegg til de som er innlagt.

Budsjettet for innkjøp av matvarer er justert i forhold til salg.

Det er ikke rom i budsjettforslaget for utskifting, eller erstatning, av gammelt utstyr som plutselig kan gå i stykker.

SAH - vaskeri

Sykehjemmets vaskeri vasker alt privattøy for beboere, alt arbeidstøy for ansatte og alt av sengetøy og håndklær. I tillegg kan privatpersoner levere duker til vasking og rulling mot betaling.

Tjenesten er videreført med samme aktivitet og kostnad.

SAH - administrasjon

Tjenesten omfatter daglig leder og konsulent.

Alle felles driftsutgifter som telefon, kontormateriell, annonser og kurs/ reiseutgifter for alle områder er plassert her.

Det er ikke foreslått endringer.

SAH – renhold

Tjenesten omfatter alt renhold på sykehjemmet, fysioterapiavdelingen, biblioteket og fellesareal på Solbraut og omsorgsboligene i underetasjen.

Tjenesten var urealistisk budsjettert.

Dette er rettet opp i forslaget for 2010. For å holde tildelt ramme er det redusert 20% stilling.

Miljøarbeidertjenesten

Mål: Bedre funksjonsevnen, og tilrettelegge for at den enkelte funksjonshemmede får mulighet til å leve et mest mulig selvstendig sosialt og meningsfylt liv.

I dag yter Miljøarbeidertjenesten tjenester til 40 personer.

Søknad på tjenestene har endret seg de siste årene, det er mange barn/unge som trenger bistand. Miljøarbeidertjenesten gir nå tjenester til mange brukergrupper, og antallet med ulike diagnoser/funksjonshemminger har økt. Dette krever kompetanse som også etterspørres fra andre nivå i kommunen for eksempel skoler.

I 2009 har det vært to arbeids/aktivitetstilbud, Kroken i Hedalen som er vedtatt lagt ned og dermed ikke noen midler til personal avsatt i 2010, og Tingvolltoppen i Bagn som er vedtatt utbygd.

Støttekontakt / avlastning

Etter at sosialtjenesten ble i NAV har Miljøarbeidertjenesten fått flere søknader og fattet flere vedtak til personer som ikke er psykisk utviklingshemmet.

Arbeidstilbud Bagn – Tingvolltoppen

Ansvarer gjelder sysselsetting og opplæring for utviklingshemmede arbeidstakere, men også andre med behov for tilrettelagte arbeidsoppgaver. Tingvolltoppen sorterer klær for Valdres Kommunale Renovasjon, har siden 2005 drevet kantina på Tingvoll. Vedproduksjon, postruter og vaktmesteroppgaver er andre arbeidsoppgaver som utføres på Tingvolltoppen.

Antall personer som trenger arbeid- og aktiviseringsstilbud har økt jevnt de siste årene..

Det er muligheter til å øke aktivitet og øke inntjening, og arbeidet med å utvide/bygge nytt på Tingvolltoppen er vedtatt.

Sør-Aurdal kommune har fått 5 VTA plasser (ikke iverksatt pga trenger avklaring), dette vil bidra til flere plasser og til samarbeid med Valdres Arbeidssenter

Miljøarbeidertjenesten – Bagn og Hedalen

Miljøarbeidertjenesten er et helhetlig tilbud som yter tjenester som sosial kontakt, praktisk bistand til gjøremål og hjelp til utvikling/opplæring. Den praktiske bistanden er lagt opp med døgnkontinuerlig turnus. Ressursbruk vil alltid avhenge av antall brukere, diagnose, sykdomsbilde, hjelpemidler for ansatte, skolering, kompetanseutvikling m v.

Miljøarbeidertjenesten yter ressurskrevende tjenester i form av vedtak etter LOST 4A, som bidrar til at det må være to personer tilstede. Det er stillingsøkning i forbindelse med nytt tiltak opprettet i Bagn, samt at det fra 01.01.2010 opprettes vikarstillinger, som skal være fleksible, og erstatte noe av innleie ved korttidsfravær. Dette blir som en del av driftstilpasningens forslag om vikarpool. Miljøarbeidertjenesten opplever at det er vanskelig å få tak i personer til stillinger og personer med rett kompetanse. Dette bidrar til at fast personale får en ekstra belastning med å gi opplæring, gi trygghet til tjenestemottakere og yte de tjenester vi er pålagt å gi. På natt fungerer nattvaktene som bakvakter for hverandre.

Administrasjon- miljøarbeidertjenesten

Saksbehandling og kvalitetssikring må jobbes videre med, fordel om dette kan samkjøres med andre. Det er et økt press på tjenesten i forhold til veiledningskompetanse og oppfølging av mindreårige med ulike funksjonshemminger. Ved å ha en stabil faggruppe vil dette bidra til å ivareta veiledning/oppfølging av ansatte og andre nærpersoner.

Utfordringer i Miljøarbeidertjenesten

1) Gi brukerne et godt og individuelt tilbud som er i samsvar med rettigheter nedfelt i lover og forskrifter 2) Samlokalisering 3) Organisering av tjenesten 4) Tingvolltoppen 5) Kroken 6) Rekruttere nok personale 7) Kompetanse 8) Dokumentasjon/data 9) Brukermedvirkning 10) Fem tjenestemottakere trenger et sted å bo 11) Lønnspolitiske retningslinjer 12) Tilrettelegge for at barn med funksjonshemming kan bo hjemme 13) Rettsikkerhet i fht tjenestemottakere og tjenesteytere

Helse og familie

Helse og Familie ble opprettet som eget ansvarsområde i forbindelse med driftstilpasningen og tjenesteleder ble ansatt høsten 2009.

Årsverk: 1 (fordelt 0,75 Helse og familie adm. - 0,25 Innvandretjenesten adm).

Innvandretjenesten

Målsettingen er å gjøre innvandrere selvhjulpne snarest mulig etter bosetting og sikre deltagelse i yrkes-, samfunnsliv og bli økonomisk selvstendig. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI) har bedt kommunen om å ta i mot 10 nye innvandrere, se egen sak. Etnedal kommune kjøper tjenesten og administrative utgifter deles etter innbyggertall.

Helsesøster

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal fremme psykisk og fysisk helse, fremme gode sosiale og miljømessige forhold og forebygge sykdom og skade.

Tjenesten har holdt helsestasjonen i Begnadalen midlertidig stengt i deler av 2009. Etter signal fra formannskapet, foreslås helsestasjonen i Begnadalen opprettholdt. En forutsetning er at Helselaget i Hedalen og Sanitetsforeningen i Begnadalen dekker utgifter til innkjøp av nødvendig utstyr. Det er ikke midler til å oppfylle kravet om tilgjengelighet jfr Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven). Jordmortjeneste kjøpes fra Nord- Aurdal kommune.

Barneverntjenesten

Målsetting er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling får nødvendig hjelp og omsorg i rett tid og at de får trygge oppvekstvilkår. Alle fagstillingene vil være besatt i 2010. Etnedal kommune kjøper tjenesten og administrative utgifter fordeles etter innbyggertall. Det er satt ned et utvalg som vurderer sammenslåing av barneverntjenesten i Valdres. Det er lagt inn en reduksjon på merkantil stilling med 0,2.

Fysioterapitjenesten

Målsettingen er å gi befolkningen i Sør- Aurdal kommune et godt behandlingstilbud og drive aktivt forbyggende arbeid. Tjenesten driver med poliklinisk behandling, kommunale oppgaver og forebyggende virksomhet. 60 % driftstilskudd (Ringerike kommune) og folkehelsekoordinator legges til kommunefysioterapeut.

NAV Valdres Sør-Aurdal

Hovedmålsettingen med NAV reformen er å få flere i arbeid og færre på stønad.

NAV kontoret i Sør Aurdal er godt i gang med sitt arbeid, men oppgavene er mange og behovet for kompetanseheving er stort. Utfordringer for 2010 vil være å få statlige og kommunale oppgaveløsninger til å bli mer integrert, slik at brukerne opplever å få en kontaktperson uavhengig av tiltak eller ytelse. Det vil bli utarbeidd måleindikatorer som gir bedre resultatoppfølging og sammenlignbarhet mellom kontorene i NAV Valdres.

Resultatforventningen er at bedre samordning og bevisst bruk av KVP (kvalifiseringsprogrammet) skal redusere sosialhjelpsutgifter.

Logoped

Logoped arbeider ved skoler og barnehager ut fra behov som meldes. Oppgavene omfatter kartlegging/opplæring på individnivå og veiledning av ansatte og foresatte.

Legetjenesten

Målsettingen er å gi nødvendig helsehjelp til alle som bor og oppholder seg i kommunen.

Tjenesten har erfarne medarbeidere og bidrar til god service overfor pasientene.

Kommunen har 3 driftsavtalehjemler, hvorav 2 er besatt. Samarbeidsavtalen med Ringerike kommune skal reforhandles også med sikte på å løse behovet for legevaktsamarbeidet i Valdres. I forbindelse med 80 % ledig vikariat helsesekretær, leies det inn vikar i 60 % stilling i 2010.

Psykisk helsearbeid

Målsetting er å forbygge negativ utvikling hos barn og ungdom, med spesielt fokus på psykisk helse. Fra 2010 overføres stilling som ungdomskontakt fra Psykisk Helsearbeid i Hjemmetjenesten til Helse og Familie.

Fekjærtunet

Fekjærtunet er et tre årlig samarbeidsprosjekt mellom Sør- Aurdal kommune, Fekjær og NAV. Prosjektet som startet i 2009, er finansiert av prosjektmidler og salg av tjenester til andre kommuner. Målet med prosjektet er å tilbakeføre de som bor i de fem overgangsboligene til hjemkommunene med oppfølging i henhold til individuell plan for å hindre reinnleggelse.

Drift og vedlikehold

Ansvarsområdet omfatter

Vedlikehold, renhold og daglig drift kommunens bygninger, tekniske anlegg og veger. Kostnader som strøm, forsikringer, serviceavtaler osv belastes denne tjenesten sitt budsjett.

Endringer fra 2009 til 2010

- I svært liten grad lagt inn prisstigning på utgiftssida
- Gebyr vann/avløp økt med 15 %
- Husleieinntekter – økt med 4%. Innleie av utleieboliger er også økt med 4%.
- Strømutgifter – redusert med 5% (forutsetter at strømprisen går ned med ca 10% i forhold til historisk forbruk)
- Forutsetter at forsikringsavtaler som nå reforhandles skal gi en innsparing på 20%.
- Vintervedlikehold veg – justert ihht nye 5-årsavtaler + soping om våren m.v.
- Posten til sommervedlikehold på de kommunale vegene er lavt, men det ble gjort mye bra arbeid på vegene for ”krisepenger” i 2009 så det budsjetterte beløpet bør holde i 2010. Må derfor økes betydelig i seinere år.
- Utgifter til kommunale avgifter på egne bygg og anlegg økt med 15 %
- Redusert antall påkoblinger vann/avløp
- Teknisk vakt lagt inn med kr 100 000 fordelt likt mellom vann og avløp
- Post 1270 (konsulentbistand for pålagte branntegninger i 2009) – beløpene delvis overført til 1230 vedlikehold.
- Avtale med stiftelsen Grimsrud og Piltingsrud bru innebærer tilstandsrapportering hvert 10. år. Må evt. tas fra sommervedlikehold veg – kr 40 000 i 2010

Målsettinger og hovedutfordringer for 2010

- Videreføres nåværende nivå på drift og vedlikehold så vil realkapitalen forfalle og det oppmagasineres et opprustningsbehov og i praksis investeringsprosjekter. Dette er kostnadsdrivende.
- Sør-Aurdal har valgt å ha en spredt utbygging av kommunens veger, tekniske anlegg og bygningsmasse, dette for å tilby et kommunalt tjenestetilbud nær brukeren. Samtidig så er en slik struktur urasjonell og kostbar også når det gjelder bygninger og anlegg.
- Strukturen tatt i betraktning så er en betydelig del av det foreslåtte budsjettet til drift og vedlikehold i praksis ikke styrbart. Det aller meste er bundet opp i faste utgifter.

- Det er lite realistisk å tru at kommunen kan bli kvitt de etablerte anlegg innen vann og avløp.
- En reduksjon i bygningsmassen forutsetter vedtak om endring av kommunens spredte tjenestetilbud innen skole, barnehage, pleie, omsorg osv.
- En videreføring av budsjettnivået medfører behov for å kvitte seg med flere kommunale vegger.
- Det er en del å gå på når det gjelder dekningsprosenten innen vann og avløp.

Investeringsprogram

Samlet oversikt investeringsprosjekter

Tiltak (beløp i 1000 kr.)	Forrige år	2010	2011	2012	2013
Bygg - rehabilitering og nybygg					
Bygningsmessig tilpasning Tingvoll SAUS, planlegging/rehabilitering	31	4 500	2 250		
Bagn skule, utbygging		2 000			
Bagn skule, heis	650				
Tingvolltoppen, utvidelse verksted	4 500				
Utstyr					
Felles IKT Valdres	618	477	100	100	100
Bredbåndutbygging	300				
IKT-plan skolene	350	300	100	100	100
Geodataplan	250	280	280	280	280
Brannforebygging	250				
Vann, avløp, samferdsel					
Hedalen vannverk	3 000				
Avløp, hovedplan		250	200	250	250
Bagn vannverk	276				
Vann, hovedplan/internkontroll	10	250			
Trafikksikkerhetsplan	1 675	70			
Sum tiltak	11 910	8 127	2 930	730	730

Kommentarer

SAUS, planlegging/rehabilitering

Prosjektet er en oppfølging av gjeldende økonomiplan, og omfatter renovering av C-blokka med utvidelse av garderobeanlegget og oppgradering av musikkavdelingen. Innspillet er fra 2006 fra samarbeidsutvalget ved SAUS, og det har også vært diskutert påbygging/ominnredning i samarbeid med Bagn Idrettslag. Videre oppfølging av prosjektet bør skje ved nærmere konkretisering av behov og planlegging i forhold til dette.

Bagn skule, utbygging

Prosjektet er en oppfølging av kommunestyrets vedtak 24/9-09 om skolestruktur, og omfatter tilbygg med 4 grupperom for å legge til rette for flere elever ved skolen. Tilbygget er planlagt slik at det ikke er til hinder for evt. senere utvidelser. For at skolen skal være i stand til å ta imot elevene fra Reinli skule høsten 2010 er det viktig at projekteringen kommer i gang rett over nyttår. Selve byggeprosjektet er kostnadsregnet til 1,8 mill. kr., men det anbefales å legge inn i alt

2 mill. kr. for å dekke evt. planleggings/prosjekteringskostnader også. Skolebygg er omfattet av rentekompensasjonsordning, slik at kapitalutgiftene vil begrense seg til årlige avdrag med kr. 50.000. Økte driftskostnader i form av renhold, strøm og forsikringer er ikke beregnet.

Felles IKT Valdres

I investeringsbudsjettet for IKT Valdres er følgende tiltak prioritert:

Hovedmålene i 2010 er å komplettere oppbyggingen av nytt IKT anlegg, etablering av felles skoleløsning for alle kommunene, bedre kvalitetssikring og etablere et fundament for hvordan IKT Valdres skal håndtere integrator rollen for kommunene.

2009 er brukt til å sikre at sentral teknisk løsning er robust og har nødvendige sikringsmekanismer mot tap av data. I løpet av 2010 vil fokuset dreies mer mot hvordan vi skal sikre en god brukeropplevelse for brukerne.

IKT er generelt i veldig rask utvikling i alle deler av forvaltningen, og det stilles stadig strengere krav til databehandlingen. Dette gjør at det alltid vil være behov for nye investeringer, selv om grunnlaget er på plass.

IKT-plan skolene

I løpet av 2010 skal alle elevene i Sør-Aurdal kobles på felles elevnett for Valdres. Alle lærere skal kobles på Intern Sone Valdres. Dette genererer store lisenskostnader. Ifm. oppbygging av felles elevnett for Valdres vil det være behov for å skifte ut det trådløse nettet på skolene.

Geodataplan

Pågående prosjekt, årlig kostnad kr. 280.000.

Avløp, hovedplan

Ristgodsvasker Bagn renseanlegg og kloakkpumpe Søre Voll.

Vann, hovedplan/internkontroll

UV-anlegg Leirskogen og Tollefsrud. Bod for montering av UV-anlegg – Tollefsrud. Håndvask i bod Reinli, Gulsrud og Tollefsrud. Dette er nødvendige tiltak for å få endelig godkjenning hos Mattilsynet.

Trafikksikkerhetsplan

Parkering/bussholdeplass ved Hedalen skole gjenstår. Regner med at tidligere bevilgninger vil holde her, i tillegg må det legges til rette for snuplass for busser sør for Begna Bruk.

Finansiering av investeringer

Budsjettskjema 2A - investering	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
(Tall i 1000 kr.)	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Investeringer (Sum skjema 2B)	4 780	12 334	8 551	3 354	1 154	1 154
Utlån og forskutteringer	0	0	400	0	0	0
Avdrag på lån	264	0	286	0	0	0
Avsetninger	116	0	0	0	0	0
Årets finansierungsbehov	5 160	12 334	9 237	3 354	1 154	1 154
Finansiert slik:						
Bruk av lånemidler	-2 232	-11 260	-8 527	-2 930	-730	-350
<i>Herav:</i>						
<i>Lån til videreutlån (Husbanken)</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-400</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Lån med rentekompensasjon</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-6 500</i>	<i>-2 250</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Lån til investeringer VAR</i>	<i>-461</i>	<i>-3 286</i>	<i>-500</i>	<i>-200</i>	<i>-250</i>	<i>-250</i>
<i>Lån til andre investeringer</i>	<i>-1 771</i>	<i>-7 974</i>	<i>-1 127</i>	<i>-480</i>	<i>-480</i>	<i>-100</i>
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-38	0	0	0	0	0
Tilskudd til investeringer	-1 995	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på lån/refusjoner	-78	0	-286	0	0	0
Andre inntekter	0	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	-4 342	-11 260	-8 813	-2 930	-730	-350
Overført fra driftsbudsjettet	0	-1 074	-424	-424	-424	-804
Bruk av avsetninger	-818	0	0	0	0	0
Sum finansiering	-5 160	-12 334	-9 237	-3 354	-1 154	-1 154
Udekket (-)/udisponert	0	0	0	0	0	0